

F. t. l. om lands- og regionplanlægning.

melse med de til enhver tid gældende rammer for den langsigtede økonomiske politik. De regionale prognoser skal tjene som et fælles vurderingsgrundlag for både lokale og centrale myndigheder ved udarbejdelsen og vurderingen af fysiske oversigtsplaner for arealanvendelsen, by- og trafikudviklingen m. v., samt ved fastlæggelsen af mål for den offentlige virksomhed og opstilling af handlingsprogrammer inden for de enkelte sektorer på alle tre administrative niveauer.

I så godt som alle europæiske lande eksisterer geografiske forskelle i levevilkår, hvilket har medført, at der fra statens side er grebet ind ved iværksættelse af en *regionalpolitik*, hvorved de regionale forskelle i befolkningens levevilkår søges påvirket. Et middel hertil er *lokaliseringspolitikken* over for såvel private som offentlige virksomheder og institutioner, trafik anlæg, boliger m. v.

Også her i landet udviser befolkningens erhvervs- og indtjeningsmuligheder betydelige forskelle i de enkelte egne. Som eksempler kan nævnes, at gennemsnitsindkomsten i 1970 i Nordjylland og på Bornholm var ca. 16.000 kr. mod i hovedstadsregionen ca. 24.000 kr., og at arbejdsløshedsprocenten gennemgående er større i egnsudviklingsområderne end i andre områder af landet. Endvidere er adgangen til såvel privat som offentlig service herunder uddannelsesmulighederne, langt bedre i byområder med stort befolkningsunderlag end i tyndt befolkede landdistrikter.

En naturlig følge af disse forskelle i levevilkår er et stort antal flytninger fra landdistrikterne til byerne, især de større. Men netop herved forstærkes ulighederne, idet fravandringen formindsker befolkningsunderlaget for den tilbageblevne service, så at flere institutioner m. v. må nedlægges, hvilket yderligere tilskynder flere til at flytte bort.

Erfaringerne viser, at forskellene i levevilkår ikke udlignes uden en indsats herfor fra det offentlige side. I mange lande er man i lokaliseringspolitikken gået ind for en vis koncentration i såkaldte vækstcentre ud fra erfaringen om, at kun i byer over en vis størrelse kan man regne med at samle så mange virksomheder og institutioner og forbedre lokaliseringsfaktorerne så meget, at man kan standse fravandringen og fremkalde en selvforstærkende vækstproces. Selv om visse kategorier af virksomheder og institutioner kun kan lokaliseres i de få største byer, er der dog også undertiden erhvervsøkonomisk basis for at udvikle vækstcentre af lavere størrelsesorden og med mere begrænset opland for derigennem at bidrage til at fastholde befolkningen i de pågældende områder.

De lokaliseringspolitiske virkemidler omfatter bl. a. en række foranstaltninger til at påvirke private virksomheders — herunder især industriens — lokaliseringvalg. I Danmark er statslån og -tilskud ved bestemte lokaliseringer bestanddele i egnsudviklingspolitikken, jfr. lov nr. 219 af 7. juni 1972 om egnsudvikling. Virksomhedernes beliggenhedvalg søges undertiden også påvirket ved lokaliseringen af offentlige anlæg — ikke mindst trafik anlæg — og andre infrastrukturelle foranstaltninger.

Også placeringen af offentlige institutioner kan i visse tilfælde være et lokaliseringspolitisk virkemiddel. Regionalpolitiske foranstaltninger kan tillige omfatte skattebegunstigelser ved bestemte lokaliseringer, skatteudligning og udjævning af elektricitets-, telekommunikations- og transporttariffer. Endvidere må nævnes forskellige arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger, omskolingsprogrammer m. v.

En væsentlig opgave for den fysiske landsplanlægning er at bistå ved tilvejebringelsen af det nødvendige grundlag for udformningen af en regional og lokaliseringspolitik.

En ikke ubetydelig del af arbejdet med den fysiske planlægning har karakter af *analyse- og undersøgelsesvirksomhed* af forskelligt omfang. Det gælder også for landsplanlægningen, herunder landsplanlægningens indflydelse på den regionale planlægning.

Der er her tale om undersøgelser og forskning af varierende intensitet og på både kort og langt sigt strækkende sig fra dataindsamling, prognoser og analyser til dybtgående generelle undersøgelser af metoder og konsekvenser i økologisk, økonomisk og social henseende. Resultaterne af dette arbejde er nødvendigt både under planlægningen og for de politiske beslutninger.

I det sidste tiår har de mere forskningsprægede aktiviteter navnlig været udført dels ved de højere læreanstalter, dels af Statens Byggeforskningsinstituts byplanafdeling, men i et vist omfang også af landsplanudvalgets sekretariat.

Det er hensigten i forbindelse med tilrettelæggelsen af landsplanarbejdet i administrativ henseende at underkaste spørgsmålet om den mest hensigtsmæssige organisation af den planorienterede forskning m. v. en nærmere overvejelse. Man vil herunder være opmærksom på betydningen af, at forsknings- og undersøgelsesresultaterne udbredes til brugerne og i en form, som letter den praktiske anvendelse.

Endelig skal nævnes betydningen af det *internati-*